

Aan het college van B&W

Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Datum 21 april 2020
Onderwerp Aanpak crisisbeheersing COVID-19 Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

Geacht college,

Op donderdag 12 maart heb ik u geïnformeerd over de wijze waarop de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland invulling geeft aan de crisisbeheersing met betrekking tot de aanpak van COVID-19. Sinds enkele weken werkt de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland in GRIP4. Binnen de crisisbeheersingsorganisatie zijn verschillende projectgroepen of kolommen actief, het betreft:

- Gezondheidszorg;
- Continuïteit vitale processen;
- Openbare orde;
- Publieke zorg;
- Communicatie.

Deze projectgroepen worden vanuit de Veiligheidsregio ondersteund door een Informatieknooppunt, een projectgroep voor scenarioplanning en een backoffice. Daarnaast is in de crisisbeheersingsorganisatie een liaison aangesloten die zorgt voor de verbinding met de herstelorganisaties van de zes betrokken gemeenten.

De afgelopen weken heeft de crisisorganisatie diverse werkzaamheden verricht om het bestuur van de veiligheidsregio te ondersteunen en de inwoners in de veiligheidsregio te informeren over de bestrijding van de corona-crisis. In deze brief informeer ik u over de werkzaamheden die hebben plaatsgevonden en de huidige stand van zaken.

Sinds de uitbraak van het coronavirus heeft de crisisorganisatie als doel de groei van het aantal besmettingen af te remmen, daarmee de druk op de gezondheidszorg te verlichten en tegelijk de mogelijke sociale onrust te beheersen. Dat doet de Veiligheidsregio op basis van de maatregelen die zijn ingesteld door het kabinet. De gehele crisisorganisatie is zich bewust van het leed dat het virus veroorzaakt, bij patiënten die besmet zijn en hun naasten. Bij de nabestaanden van de overledenen. En bij al die mensen, jong en oud, die direct of indirect worden geraakt door de beperkende maatregelen.

Gezondheidszorg

De GHOR/GGD constateert dat de beperkende maatregelen langzamerhand effect sorteren. Het aantal besmettingen loopt terug en het aantal ziekenhuisopnamen neemt af. Het blijft echter van belang om gezondheidsadviezen op te volgen en de beperkingen van het openbaar leven na te leven.

Het beleid om de meest kwetsbaren te beschermen is niet eenvoudig. Dat bewijst de huidige situatie in de verpleeghuizen in Nederland. Ook in de regio Amsterdam-Amstelland zijn er zogenaamde brandhaarden op enkele verpleeghuislocaties. Op deze locaties zijn veel besmette patiënten, van wie een aantal helaas ook overlijdt aan de ziekte. Soms zijn ook medewerkers zelf besmet. Dit zorgt op deze locaties voor druk (emotioneel en fysiek) op het

personeel en op de beschermingsmiddelen. Voor bewoners, hun familie en het personeel is dit een ingrijpende situatie. Vanwege de uitval van personeel in deze sector is er een aanvraag voor bijstand van militair medisch personeel ingediend en toegekend. De GGD staat in nauw contact met de verpleeghuizen en voorziet hen waar mogelijk van informatie, advies op het terrein van infectiepreventie en biedt psychosociale hulp om de situatie zo goed mogelijk het hoofd te bieden. Vanuit de regio is ook landelijk meer aandacht voor deze situatie gevraagd.

De opvangcapaciteit aan COVID-units in de VVT-sector (verpleging, verzorging, thuiszorg) is nog steeds voldoende en kan indien nodig verder uitbreiden. Er zijn voorbereidingen gedaan voor een zorghotel in de regio, dat kan worden geopend indien de capaciteit in de VVT-sector niet toereikend is.

Het testbeleid van het RIVM is sinds 1 april aangepast. De testcapaciteit is verruimd en daarmee wordt het mogelijk om laagdrempeliger meer personen te testen. De beschikbare testcapaciteit in de regio is nog niet ten volle benut. Met name voor zorgmedewerkers neemt het aantal testen wel toe, maar blijft het aantal nog achter bij de beschikbare capaciteit.

- In het ziekenhuis worden mensen getest met klachten en symptomen van het coronavirus volgens het beleid van het ziekenhuis. Buiten het ziekenhuis kunnen onder andere mensen worden getest die klachten en symptomen hebben van het coronavirus en die een hoger risico lopen op een ernstige ziekte.
- In verpleeghuizen en woonzorgcentra waar veel lichamelijk kwetsbare mensen bij elkaar wonen, wordt er (toenemend) getest om vast te stellen of iemand besmet is met het coronavirus en er een uitbraak heerst in de instelling. Als dat het geval is kan de instelling maatregelen nemen om medewerkers en andere bewoners te beschermen. Het tijdig herkennen van mogelijk besmette bewoners is een belangrijk aandachtspunt.
- Zorgmedewerkers werkzaam in verpleeghuizen, gehandicaptenzorg, huisartsenzorg, thuiszorg, jeugdzorg, verloskundige zorg en GGZ die langer dan 24 uur klachten hebben passend bij COVID-19 en noodzakelijk zijn voor de continuïteit van zorg komen eveneens in aanmerking voor een test.

De schaarste aan persoonlijke beschermingsmiddelen is een landelijk probleem, dat ook in onze regio speelt. Gezien de landelijke schaarste vindt verdeling van deze hulpmiddelen landelijk plaats, zodat regio's met de hoogste nood de meeste middelen krijgen. In onze regio vindt dagelijks onder alle zorginstellingen een inventarisatie plaats van beschikbare en benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen. Inmiddels hebben de zorginstellingen voor de korte termijn genoeg persoonlijke beschermingsmiddelen voorhanden, met uitzondering van isolatieschorten. Dit geldt ook voor de niet acute zorginstellingen zoals de verpleeghuizen, thuiszorg, GGZ en gehandicaptenzorg. Voor de (middel)lange termijn zijn we afhankelijk van spoedige invoer van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Continuïteit Vitale Processen

Het project Continuïteit Vitale Processen richt zich op het tijdig signaleren van mogelijke knelpunten in processen die van vitaal belang zijn voor de maatschappij in de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. Het projectteam monitort actief zo'n 25 vitale processen. Hieronder vallen landelijke vitale processen (bijvoorbeeld telecom en de landelijke distributie van elektriciteit en gas), regionale processen (waaronder warmtenet, afvalinzameling en afvalverwerking) en de vitale processen van de hulpdiensten en gemeenten. De projectgroep voert risicoanalyses uit op deze vitale processen en werkt voor geprioriteerde risico's scenario's uit. De monitoring van de regionale processen vindt plaats door middel van wekelijks contact met de (coördinerende) organisaties van de vitale processen (bijvoorbeeld het Havenbedrijf voor het proces scheepvaartafwikkeling en Waternet voor het proces drinkwatervoorziening). Daarnaast wordt de informatie uit landelijke gremia gebruikt voor de meer landelijke vitale processen.

Belangrijkste conclusie is dat alle organisaties die bijdragen aan de vitale processen goed zijn voorbereid, continuïteitsplannen hebben en de nodige maatregelen nemen. Voor vrijwel alle processen geldt dat er geen knelpunten worden verwacht ten aanzien van de continuïteit van het proces. Uitzondering zijn de processen Onderwijs & kinderopvang en Openbaar vervoer. Door de sluiting van de scholen en kinderopvang is thuisonderwijs en thuisopvang noodzakelijk. Dit heeft als risico dat kinderen een leerachterstand oplopen en er ongelijkheid in ontwikkeling ontstaat. Daarnaast is deze situatie in veel gevallen van invloed op de productiviteit van werkende ouders omdat in ieder geval één ouder thuis dient te zijn. In het openbaar vervoer wordt door busmaatschappijen (Connexxion en EBS) aangegeven dat zij in financiële problemen komen. Daarnaast maken alle vervoersmaatschappijen zich zorgen over de vraag hoe reizigers vervoerd kunnen worden als er anderhalve meter afstand moet worden gehouden. Voor beide vitale processen is er landelijk aandacht.

Openbare orde

De kolom Openbare Orde houdt zich, samen met de regionale partners in het veiligheidsdomein, bezig met alle openbare orde-vraagstukken die betrekking hebben op COVID-19 crisis in de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland. De kolom Openbare Orde kent verschillende taakvelden waarbinnen producten worden opgesteld, knelpunten worden geïnventariseerd en besluitvorming wordt voorbereid ten behoeve van het Regionale Beleidsteam. In dit gremium zijn naast de zes gemeenten onder meer het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie en gemeentelijk toezicht en handhaving vertegenwoordigd.

Op grond van de noodverordening zijn diverse beleidslijnen en handavingsstrategieën opgesteld. Denk daarbij aan de wijze van omgaan met demonstraties, uitvaarten, religieuze bijeenkomsten en andere samenkomsten. Ook wordt regie gehouden op drukke plekken zoals markten. Indien bepaalde contactberoepen of inrichtingen in strijd met de noodverordening handelen, wordt door Openbare Orde een handavingskader voorgesteld.

Daarnaast houdt de kolom Openbare Orde zich bezig met het signaleren, opstellen, uitwerken en operationaliseren van scenario's op het gebied van openbare orde en veiligheid. Denk hierbij aan de aanpak jeugd en drukke plekken in de stad. Vanuit het draaiboek Vrede wordt dagelijks het beeld uit de gemeenten opgehaald om zodoende de aanpak op straat verder te kunnen ontwikkelen.

Daarbij wordt gebruik gemaakt van een Regionaal Actiecentrum (RAC) dat op basis van de informatie de maatregelen op de noodverordening kan specificeren en aanpassen indien nodig. In het RAC zijn diverse gemeentelijke en regionale organisaties vertegenwoordigd, waaronder de stadsdelen van de gemeente Amsterdam, maar ook bijvoorbeeld Onderwijs Jeugd en Zorg.

Tevens wordt vanuit de Openbare Orde gekeken op welke wijze grote evenementen of speciale gebeurtenissen zoals Koningsdag, 4 en 5 mei, de Ramadan en de Slavernijherdenking voorbereid moeten worden. Tot slot is er in de kolom Openbare Orde ook aandacht voor discriminatie en geweld tegen overheidsdienaren.

Er wordt toezicht gehouden op de naleving van de noodverordening. Op dit moment (tot en met 20 april) is er in de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland door gemeentelijk toezicht en handhaving 1.387 keer gewaarschuwd en zijn er 349 boetes uitgeschreven vanwege overtreding van de noodverordening. De politie heeft in de gemeente Amsterdam 296 uitgeschreven vanwege overtreding van de noodverordening. Cijfers over het aantal boetes door de politie in de Amstellandgemeenten komen later deze week beschikbaar.

Publieke Zorg

Publieke Zorg, verantwoordelijk voor de opvang van kwetsbare doelgroepen in deze crisis, werkt met name aan het realiseren van de opvang van daklozen – conform de desbetreffende motie in de Tweede Kamer. De opdracht is om al naar gelang de vraag tot 1.000 opvangplaatsen op te zetten. Er zijn op dit moment 450 plaatsen gerealiseerd in verschillende sporthallen in Amsterdam om aan de vraag te kunnen voldoen. Dit aanbod is met een gemiddelde bezettingsgraad van 70% nu afdoende.

Daarnaast blijft Publieke Zorg nauwgezet de ontwikkelingen in de voedseldistributie van de lokale voedselbanken monitoren. Op dit moment is er voldoende aanbod aanwezig bij de voedselbanken en zijn er voldoende vrijwilligers om de distributie te ondersteunen.

Publieke Zorg onderzoekt continu welke kwetsbare groepen zich in de veiligheidsregio kunnen aandienen en brengt deze groep zo goed mogelijk in beeld, zodat wanneer nodig direct gehandeld kan worden om opvang op niet medisch gebied te organiseren. Het gaat hierbij om doelgroepen als de ongedocumenteerden, gestrande reizigers of slachtoffers van huiselijk geweld. Ook ondersteunt Publieke Zorg de GHOR in het selecteren van de juiste locatie voor een zorghotel in de regio. Er zijn twee hotels/hostels vrij gemaakt om tijdelijk onderdak te kunnen bieden aan gezinnen die al in de reguliere opvang zitten. Door de crisis is gekozen voor een verdunning van de populatie in de reguliere opvang. Daarom bieden de hotels/hostels nu de benodigde extra opvang aan gezinnen.

Communicatie

De communicatie rondom Corona wordt geregisseerd vanuit het Kernteam Crisiscommunicatie. Daarin zitten naast de communicatieadviseurs vanuit de crisisstructuur (ROT en RBT), twee adviseurs namens de regiogemeenten, één adviseur crisiscommunicatie namens de Veiligheidsregio en de directeur communicatie Amsterdam. Alle communicatie over Corona voor de gehele veiligheidsregio, behoudens de communicatie rondom de herstelfase, gebeurt vanuit het Kernteam Crisiscommunicatie in samenwerking met communicatieadviseurs die in de verschillende deelprojecten actief zijn.

De voornaamste doelen van communicatie zijn het informeren van bewoners over de keuzes die het kabinet en de Veiligheidsregio maken, het bieden van handelingsperspectief, het oproepen tot het opvolgen van de ingestelde maatregelen en het signaleren van zorgen en behoeften van bewoners en ondernemers van de regio. We hebben extra oog voor kwetsbare en moeilijk bereikbare groepen en werken zoveel mogelijk samen met stakeholders om alle doelgroepen te bereiken. De meest relevante communicatie wordt in meerdere talen aangeboden.

Voor de korte termijn is de actualiteit leidend bij communicatie, voor de lange termijn zijn diverse scenario's ontwikkeld op basis waarvan we strategisch vooruit kunnen denken en kunnen inventariseren welke communicatievraagstukken op ons af komen.

Ter illustratie een aantal concrete zaken die dit heeft opgeleverd:

- Dagelijkse Corona-nieuwsupdate op alle gemeentelijke websites;
- Diverse persberichten over aanvullende maatregelen, bijvoorbeeld rondom drukke, zonnige weekenden;
- Diverse brieven van voorzitter veiligheidsregio, met informatie over het verloop van de epidemie en bijvoorbeeld concrete maatregelen rondom Koningsdag en 4 en 5 mei;
- Hou-vol-campagne (oa met Led-kar waar mensen via social media berichten konden sturen aan anderen om ze een hart onder de riem te steken);
- Social distancing campagne; online en fysieke postercampagne, bebording rondom drukke plekken met oproep anderhalve meter afstand te handhaven, in combinatie met Social Distancing bus die in de regio rondrijdt om mensen in diverse talen op te roepen zich aan de maatregelen te houden;

- Campagne rondom huiselijk geweld en activeren van mensen om op te letten en te melden bij vermoedens van misbruik.

Verantwoording over de crisisbeheersing

Op 12 maart hebben wij u laten weten dat de voorzitter van de Veiligheidsregio invulling geeft aan haar bevoegdheden op basis van artikel 39 van de Wet veiligheidsregio's. Dit heeft gevolgen voor de verantwoording over de aanpak van deze crisis. In diezelfde brief hebben wij u laten weten dat de voorzitter van de Veiligheidsregio op basis van artikel 40 van de Wet veiligheidsregio's schriftelijk verslag zal uitbrengen over de gebeurtenissen en de besluiten die zijn genomen. De wet schrijft voor dat deze verantwoording na afloop van de crisis plaatsvindt. Aangezien de maatregelen in het kader van deze crisis de komende tijd van kracht zijn, is het denkbaar dat verantwoording over de aanpak van deze crisis pas over lange tijd plaats kan vinden. Deze crisis is immers niet snel afgelopen.

Echter, informatie en controle zijn van wezenlijk belang. Het bestuur van de Veiligheidsregio hecht er aan dat de gemeenteraden hun controlerende functie kunnen uitoefenen. Daarom zullen wij in delen verantwoording afleggen over het gevoerde beleid binnen de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. We sluiten daarbij aan op de fasering die volgt uit de coronamaatregelen die door het kabinet zijn afgekondigd. Dat betekent dat wij in eerste instantie schriftelijk verantwoording zullen afleggen over het gevoerde beleid in de periode tot en met dinsdag 28 april 2020. Die verantwoording zal voldoen aan de voorwaarden die artikel 40 van de Wet veiligheidsregio's daaraan stelt. Mocht u nadere inlichtingen willen ontvangen omtrent de aanpak van deze crisis, dan kunt u daar uw reguliere instrumentarium voor gebruiken. De voorzitter van de Veiligheidsregio zal in overeenstemming met de burgemeesters van de gemeenten in de veiligheidsregio uw vragen beantwoorden.

Tot slot

Tot slot wil ik opmerken dat deze crisis voorlopig niet voorbij is en ook van karakter zal veranderen. De veiligheidsregio is zich zeer bewust van de balans die dat vraagt tussen de noodzakelijke, beperkende maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid versus de sociale gevolgen voor onze inwoners en ondernemers.

De Ministeriële Commissie Crisisbeheersing besluit over aanpassing en verlenging van het maatregelenpakket. De verwachting is dat de maatregelen steeds voor een aantal weken worden vastgesteld. Vervolgens wordt gekeken wat het effect is van de maatregelen op de volksgezondheid en de samenleving. Op basis hiervan vindt periodiek een heroverweging plaats van het maatregelenpakket. Vervolgens besluit de Ministeriële Commissie Crisisbeheersing en communiceert het kabinet de maatregelen. Ook is er ruimte om binnen de veiligheidsregio aanvullende maatregelen te nemen. Aanpassingen in het maatregelenpakket kunnen leiden tot aanpassingen in de noodverordening die van kracht is binnen onze veiligheidsregio. Het bestuur van de Veiligheidsregio zal u regelmatig blijven informeren over het maatregelenpakket en eventuele aanpassingen hierin.

Met vriendelijke groet,

Femke Halsema
Voorzitter Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland